Lieta Nr.C39062014

# S P R I E D U M S
**Latvijas Republikas vārdā**
Valmierā, 2014.gada 23.decembrī

Valmieras rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis J.Grīnbergs
ar sekretāri S.Ādamsoni, N.Liepiņu
piedaloties prasītājam /pers. B/, advokātei B.Lietiņai, atbildētāju pārstāvjiem /pers. C/, /pers. D/

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret Valmieras Valsts ģimnāziju par darba devēja rīkojuma atcelšanu.

## Aprakstošā daļa

/pers. B/ (turpmāk prasītājs) cēlis tiesā prasību, kurā lūdz atcelt Valmieras Valsts ģimnāzijas (turpmāk atbildētājs) direktora 2014.gada 6.marta rīkojumu Nr.30/2-01-14/16.

Prasības pieteikumā norādīts, ka ar atbildētāja direktora /pers. C/ 2014.gada 6.marta rīkojumu prasītājam izteikts rakstveida rājiens par nesankcionētu darbību bez saskaņošanas, veicot skolas inventāra tīšu bojāšanu. Prasītājs nepiekrīt izteiktajam rājienam un uzskata to par nepamatotu.

Kopš 2013.gada decembra mēneša prasītājs vairākkārt personīgi lūdzis skolas saimnieku /pers. F/, lai viņš atnāk uz sporta angāru un apseko situāciju. Sporta zāles dabīgā nolietojuma dēļ vairākās vietās koka redeles, kas novietotas kā zāles siltuma bateriju aizsargs, esot ieplaisājušas, sadalījušās un salūzušas. Tā rezultātā bojātās koka detaļas esot asas un bīstamas. Atsevišķās vietās izlūzušās koka redeles atsedzot naglas un skrūves, kas tāpat esot bīstamas. Vairāk kā divu mēnešu periodā nekāda reakcija no skolas saimnieka neesot sekojusi. 2014.gada 1.februārī sporta zālē norisinājies kārtējais skolas absolventu basketbola turnīrs. Pirms šī turnīra, nolūkā nodrošināt dalībnieku drošību, atsevišķas latas tikušas izskrūvētas. Turnīra gaitā aizsargbarjeras kārtējo reizi būtiski traumētas (radušies jauni lūzumi, atsegtas naglas un skrūves). Nespēdams ilgāk samierināties ar bezdarbību no skolas atbildīgo amatpersonu puses, nolūkā nodrošināt bērnu drošību sporta stundās, prasītājs izņēmis saplīsušās koka latas un tos dēlīšus, kuriem nolietojuma dēļ kārtīgi neturējās skrūves. Tāpat prasītājs izzāģējis vairākas latas, kas bijušas bīstamas, un izņēmis koka aizsargvairogu, kas bijis pilnībā bojāts un bīstami atsedzis lielas naglas.

Uzskata, ka ar šādu savu rīcību tieši izpildījis savā darba līgumā noteikto pienākumu: rūpēties par izglītojamo drošību un viņa rīcība atbildusi attaisnojamam profesionālajam riskam darba tiesisko attiecību izpratnē. 2014.gada 17.februārī iesniedzis atbildētājam rakstisku iesniegumu, kurā informējis par savām darbībām, norādot uz rīcības objektīvo nepieciešamību un neatliekamību.

Rīkojumā norādīts, ka veicis vairogu 88 līstu un koka karkasu balstu izzāģēšanu un iznīcināšanu. Konkrēto līstu skaits, iespējams, atbilst iztrūkstošo līstu skaitam, taču visas šīs līstes neesot demontējis 2014.gada 3.-7. februārī. Tikai daļēji pamatots apgalvojums, ka koka līstes un koka vairogu iznīcinājis. Līstes novietotas skolas atkritumu konteinerā, bet demontētā koka vairoga detaļa saglabāta. Tādejādi rīkojumā ietvertais pārkāpuma apraksts atspoguļots nepilnīgi un daļēji nepatiesi. Nekad neesot noliedzis atsevišķo latu un vairoga detaļu izzāģēšanas faktu, bet kategoriski nepiekrīt,

ka drošība zālē būtu kļuvusi sliktāka. Saskaņā ar Latvijas koksnes kvalitātes ekspertu savienības prezidenta atzinumu, kopējais iespējamais mantiskais zaudējums sastādot EUR 1,05. Nepiekrītot rīkojumam daļā par viņam kā darbiniekam noteiktiem saistošiem pienākumiem. Rīkojums šajā daļā esot neloģisks, jo saturot darba līguma nosacījuma atkārtojumu, tas saturiski esot nekonkrēts, kas liedzot izprast konkrēto saistošo pienākumu.

Rīkojums šajā daļā radot darba devējam pārāk plašas interpretācijas iespējas nākotnē, vērtējot darbinieka rīcības atbilstību vai neatbilstību, kas pēc būtības pasliktinot darbinieka stāvokli darba tiesiskajās attiecībās.

Prasītājam piemērots bargākais sods un rīkojumam būtu jāsatur arī apsvērumi, kādēļ tieši konkrētais sods ir ticis piemērots. Rīkojums šādus apsvērumus nesaturot. Strādājot pie konkrētā darba devēja kopš 2005.gada. Esot sava darba patriots, neskaitāmās situācijās sniedzis savu personisko ieguldījumu skolas sporta dzīves uzlabošanai, nekad iepriekš neesot disciplināri sodīts. Līdz šim saņēmis tikai pozitīvu novērtējumu savai profesionālajai darbībai.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumos tiesai prasību neatzina. Skolas darbs tiekot nodrošināts saskaņā ar normatīvajiem aktiem, tajā skaitā skolas darbību reglamentējošiem iekšējiem normatīvajiem aktiem. Tie esot saistoši arī skolas pedagogiem. Skolas direktora vietnieks administratīvi saimnieciskajā darbā /pers. F/ ziņojumā norādījis, ka piedalījies visos angārā rīkotajos skolas pasākumos. Kārtojot zāli pēc pasākumiem, ne saimnieks, ne citi skolas tehniskie darbinieki izlauztas līstes un sazāģētus vairogus nav konstatējuši. Prasītājs ar saimnieku esot tikušies un viņiem bijusi iespēja izrunāt problēmjautājumus.

Prasītājs ar savu rīcību, veicot nesaskaņotu skolas mantas (inventāra) tīšu bojāšanu, nodarījis skolai materiālus zaudējumus, kā arī radījis apdraudējumu izglītojamo veselībai. Lai arī prasītājs norādījis, ka viņa rīcības mērķis esot bijis labvēlīgs skolēniem, ar prasītāja veiktajām darbībām radušies defekti (atstātie asie brusu gali) varējuši radīt traumas, ieskrienot tajos sporta nodarbību laikā. Neesot saprotams, ja bijušas redzamas kādas atsegtas naglas, skrūves, kādēļ tās nav bijis iespējams vienkārši iesist vai ieskrūvēt atpakaļ. Prasītājs koka aizsargvairogu izņēmis tikai daļēji. Brusas esot nekvalitatīvi izņemtas, šādu darbu veikšanai esot bijis jāpiesaista sava aroda pratējs. Skolas direktora kompetencē esot organizēt un plānot skolas saimniecisko un finansiālo darbību, lai izvairītos no šāda un līdzīga veida situācijām.

Par darbībām skolas sporta angārā atbildot sporta skolotāji (Darba kārtības noteikumu 53. punkts). No prasītāja sniegtās informācijas, ka līstes tikušas izņemtas jau iepriekš (pirms 2014.gada februāra), iespējams secināt, ka prasītājs ir iepriekš demontējis pats vai nodrošinājis minēto koka līstu demontāžu (bijis informēts par līstu demontēšanu). Prasītājam rājiens izteikts par nesankcionētu darbību, bez saskaņošanas veicot skolas inventāra tīšu bojāšanu. Nodarīto bojājumu apmērs esot būtisks, veicot zaudējumu piedziņu, tomēr uzskatot, ka izzāģēts ir pats rāmis, kas rada lielāku bīstamību cilvēku drošībai, līstu skaitam neesot izšķiroša nozīme. Uzskata, ka koka līstu ievietošana atkritumu konteinerā nevarot tikt citādi novērtēta kā mantas bojāšana un iznīcināšana, kā arī apzinātu materiālo zaudējumu radīšana, jo ar izzāģētajām daļām neesot iespējams atjaunot vairogus tādā stāvoklī, kādā tie bija, tie jāgatavo no jauna.

Rīkojumā patiešām iekļauts atgādinājums darbiniekam par darba pienākumiem, jo pēc izdarītā pārkāpts skolotāja darba pienākumu apraksts. Atbildētāja ieskatā esot loģiski norādīt uz darba līguma un amata apraksta pienākumu turpmāku izpildi, ja darbinieks tos pārkāpj un neievēro. Disciplinārsods - rājiens esot noteikts pamatoti. Norāda, ka bargākais sods par darba līguma pārkāpumiem esot atbrīvošana darba.

Prasītājs esot pārkāpis skolas nolikumu, koplīgumu, savu darba līgumu un amata aprakstu. Skolotāja darba pienākums neesot veikt pēc savas iniciatīvas kādus remonta darbus skolā. Skolā esot noteikta kārtība, kādā tiekot pieteikti remontu darbi un citi defekti. Darbinieku sanāksmē visiem darbiniekiem izskaidrota kārtība kādā jāpiesaka remonta darbi, šim nolūkam iekārtots reģistrācijas žurnāls. Prasītājs noteiktā kārtībā nav ziņojis par to, ka radiatorus nosedzošie koka paneļi sporta angārā traucē darbu vai apdraud skolēnu dzīvību, veselību. Prasītāja rīcība, bijusi patvaļīga, kas

apstiprinās ar viņa paša iesniegumu un paskaidrojumu.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja spēkā, papildus prasības pieteikumā jau norādītam paskaidroja, ka 2014.gada februārī izņēmis kādas 20-25 līstes, pārējās jau esot bijušas izņemtas iepriekš. Neesot bijis informēts, ka par bojājumiem ir jāraksta skolas žurnālā. /pers. F/ par salauztām līstēm esot informējis telefoniski. Viņš ilgstoši nav nācis novērst šos bojājumus. Esot par šo problēmu runājis ar direktoru, tas aizbildinājies, ka neesot naudas. Viņa izdarītās darbības mērķis esot bijis piesaistīt skolas vadības uzmanību par bērnu drošību. Līdz tam pats labojis līstes. Apšauba, ka līstes ir skolas inventārs. Būtisku iebildumu pret rīkojuma 4.2.punktu neesot, tajā nekas prettiesisks neesot norādīts.

Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē prasību neatzina, papildus norādīja, ka prasītājs radījis darba devējam zaudējumus EUR 468 apmērā. Prasītāja rīcība esot neprofesionāla, nesaprot kā viņš izvērtējis, ko tieši izzāģēt, viņš neesot būvinženieris. Prasītājs paplašināti iztulkojis savas pilnvaras, viņš neesot tiesīgs zāģēt skolas inventāru. Noliedz, ka par radušos situāciju prasītājs būtu ziņojis skolas direktoram vai direktora vietniekam. No prasītāja neesot saņemtas arī nekādas sūdzības par skolas saimnieka darbu. Uzskata, ka rājiens ir samērīgs sods, jo skolai radīti zaudējumi. 88 trūkstošās līstes esot fiksētas uz akta sastādīšanas brīdi.

**Motīvu daļa**

Tiesa, uzklausījusi pušu paskaidrojumus un izvērtējusi tai iesniegtos pierādījumus, atzīt, ka prasība kā nepamatota noraidāma.

Pamatojoties uz 2005.gada 1.septembra darba līgumu, prasītājs strādā par sporta skolotāju Valmieras Valsts ģimnāzijā. Ar 2014.gada 6.marta ģimnāzijas direktora rīkojumu saskaņā ar Darba likuma (turpmāk DL) 90.pantu prasītājam piemērots disciplinārsods- rājiens. Rīkojumā norādīts, ka rājiens izteikts par nesankcionētu darbību, bez saskaņošanas veicot skolas inventāra tīšu bojāšanu, un tieši, veicot skolas angāra korpusa sporta zāles centrālās apkures cauruļvadu un apkures radiatoru nosedzošo vairogu, 88 līstu un vairoga koka karkasu balstu izzāģēšanu un iznīcināšanu.

DL 90.pants paredz, ka darba devējam par noteiktās darba kārtības vai darba līguma pārkāpšanu ir tiesības darbiniekam izteikt rakstveida piezīmi vai rājienu, minot rakstveidā tos apstākļus, kas norāda uz pārkāpuma izdarīšanu. Pirms soda izteikšanas darba devējam ir rakstveidā jāiepazīstina darbinieks ar viņa izdarītā pārkāpuma būtību un pēc tam jāpieprasa no viņa rakstveida paskaidrojums par izdarīto pārkāpumu. Sodu var uzlikt ne vēlāk kā viena mēneša laikā no pārkāpuma atklāšanas dienas.

No DL 30.panta izriet, ka individuāli tiesību strīdi starp darbinieku un darba devēju, ja tie nav izšķirti uzņēmumā, izšķirami tiesā, tādejādi tiesas kompetencē ir arī izvērtēt vai atbildētājs pamatoti ir piemērojis prasītājam DL 90.pantā paredzēto disciplinārsodu.

Prasītāja apstrīdētais rīkojums satur aprakstošo un nolemjošo daļu. Nolemjošā daļā 4.1. punktā atbildētājs ir izteicis jau minēto rājienu, 4.2.punktā prasītājam uzdots turpmāk veikt noteikta darbības vai ievērot noteiktu uzvedību. Attiecībā uz rīkojuma 4.2.punktu tiesa nesaskata tiesisku pamatu to sīkāk vērtēt un lemt par tā atcelšanu. Pirmkārt, 4.2.punkts pret prasītāju nenosaka nekāda veida sankcijas, bet faktiski atreferē viņa kā darbinieka pienākumus, kas ietverti jau darba līgumā un amata aprakstā un izvirza vispārējas un loģiski izprotamas komunikācijas prasības. Otrkārt, pats prasītājs tiesas procesā norādīja, ka viņam neesot nekādu iebildumu pret rīkojuma 4.2.punktā norādīto. Saprotams, ka prasītājs vēlas apstrīdēt tieši uzlikto disciplinārsodu.

No atbildētāja rīkojuma un tiesai iesniegtiem dokumentiem izriet, ka sods prasītājam uzlikts par to, ka viņš laika periodā 2014.gadā no 3.līdz 7.februārim Valmieras Valsts ģimnāzijas sporta zālē ir izzāģējis radiatorus aizsedzošo vairogu, kā tā balsta karkasu, tā uz karkasa piestiprinātās līstes. Prasītājs minēto darbību veikšanu faktiski nenoliedz, vien iebilst, ka būtu demontējis rīkojumā norādīto līstu skaitu. To, ka angāra sporta zālē ir izskrūvētas, izlauztas līstes, kā arī izzāģētās vairogu karkasu brusas atbildētājs 2014.gada 12.februārī ir fiksējis ar aktu (lietas lapa 72). Par šiem fiksētiem faktiem lietā faktiski strīds arī nepastāv.

Prasītājs savu rīcību ir pamatojis ar sporta zāles radiatoru aizsargvairogu bīstamību audzēkņu veselībai, norādot, ka ielauztas līstes ar asumiem un līstes ar iznākušām ārā naglām vai skrūvēm var radīt apdraudējumu. Tiesai nav pamats apšaubīt, ka sporta zālē šīs aizsargvairoga līstes bija plīsušas un šāds iespējams apdraudējums no tām teorētiski varēja rasties. To savās liecībās tiesai arī aptirpināja lieciniece /pers. B/, kura liecināja, ka vairoga spraišļi ik pa laikam esot lūzuši. /pers. B/ arī apstiprināja, ka jau ilgstoši prasītājs esot pats ņēmis ārā salauztos spraišļus vai tos centies labot.

Tiesa pievienojas atbildētāja viedoklim, ka neskatoties uz šādu aizsargrežģa iespējamu nolietojumu un problēmām ar lūstošām līstēm, prasītājam nebija tiesību patvaļīgi veikt tik apjomīgu aizsargrežģa demontāžu- zāģēt ārā vairogu karkasu brusas, pie kurām līstes stiprinās, un demontēt tikt lielu skaitu aizsarglīstes. Prasītāja kā skolotāja kompetenci darba pienākumu veikšanā un tiesības regulē darba līgums, skolotāja darba pienākumu aprakts, no kura neizriet tiesības viņam lemt par skolas inventāra vai pie ēkas piederošu funkcionālo ierīču remontu, demontēšanu un tamlīdzīgām darbībām. Tieši pretēji prasītājam bija pienākums atbildēt par uzticēto materiālo vērtību saglabāšanu un mērķtiecīgu izmantošanu (darba pienākumu apraksta 9.10 punkts).

Prasītājs nav pieradījis, ka tik liela aizsargvairoga demontāža, to saistot ar audzēkņu apdraudējumu, bija tūlītēja un neatliekama nepieciešamība, kas varētu viņa rīcību ļaut vērtēt kā attaisnojamu vai kā viņš pats norāda profesionālo risku. Tiesas ieskatā, prasītājam kā saprātīgi domājošam darbiniekam, kas apzinās savu darba pienākumu kompetenci, par iespējami kritisku situāciju ar aizsargrežģi bija pienākums ziņot skolas vadībai, kuras kompetencē tad arī ir lemt kā tālāk rīkoties. Tieši skolas vadība un direktors nes atbildību par skolas ēku un tai piederošām konstrukcijām, lemj par naudas resursu ieguldīšanu skolas remontā. Ja prasītājs tiešām redzēja objektīvu un patiesu apdraudējumu audzēkņu veselībai, viņam bija tiesības sporta nodarbību pārtraukt un par to ziņot skolas vadībai.

Prasītājs norāda, ka par aizsargvairoga bojājumiem bija informējis skolas saimnieku (direktora vietnieka saimnieciskā darbā), tātad personu, kura faktiski atbild par attiecīgu remonta darbu veikšanu. Lai arī prasītājs savu rīcību pamato ar saimnieka nevēlēšanos problēmu atrisināt, tiesai par to pierādījumi nav iesniegti. Atbildētāja puse šādu informēšanu ir noliegusi. Arī no skolas direktora vietnieka saimnieciskā darbā /pers. G/ rakstveida paskaidrojuma (lietas lapa 79) izriet, ka /pers. B/ par izlūzušiem vairogiem vai līstēm neko viņam nav teicis. Lieciniece/pers. H/ tiesai liecināja, ka /pers. F/ esot par šiem bojājumiem informēts un nav nācis problēmu novērst, tomēr lieciniece pati atzina, ka viņa pati nemaz nav /pers. G/ informējusi, lieciniece atsaucoties uz prasītāja, kas ir viņas laulātais, darbībām. Pat tiesai pieņemot, ka prasītājs bija mutiski informējis /pers. F/ par aplūkojamo problēmu, ja /pers. F/ atteicās šo problēmu novērst, prasītājam bija jāvēršas pie skolas vadības (direktora) un jālūdz šo situāciju risināt. Tiesas rīcībā nav pierādījumi, ka prasītājs šādi būtu rīkojies. Atbildētāja pārstāvis- skolas direktors /pers. C/ tiesas procesa laikā kategoriski noliedza, ka būtu bijis informēts par problēmu ar aizsargvairogu sporta zālē vai saņēmis sūdzības par /pers. G/ bezdarbību. Prasītājs pierādījumus par pretējo nav iesniedzis.

Tiesa tādejādi piekrīt, ka prasītājs ir pārkāpis skolā esošo un viņam saistošo darba kārtību, patvaļīgi paplašinājis savus darba pienākumus un no tā izrietošās tiesības. Prasītāja rīcība ir radījusi atbildētājam zaudējumus. Saskaņā ar atbildētāja iesniegto tāmi jaunu koka līstu izgatavošana maksā 95 *euro*. Lai arī prasītājs uzstāja, ka daļu līstes nav iznīcinājis, bet nolicis pie atkritumu tvertnes, tiesas, ieskatā, vienalga vairoga demontāža ir bijusi pietiekami apjomīga, kas atbildētājam prasītu materiālus ieguldījumus.

Tiesa var pievienoties prasītāja argumentācijai, ka laika periodā no 2014.gadā no 3.līdz 7.februārim viņš nav demontējis no aizsargvairoga 88 līstes, daļa līstu ir iztrūkušas jau iepriekš. Tajā pašā laikā, ņemot vērā prasītāja rīcības apjomu, ka viņam tiek pārmest arī aizsargvairoga karkasa izzāģēšana, tiesa šo neprecizitāti apstrīdētā rīkojumā neatzīst par tik būtisku, lai apšaubītu konstatēto pārkāpumu un radītās sekas, kas ļāva darba devējam lemt par darbinieka disciplināro sodīšanu. Tāpat tiesa par formāliem atzīt prasītāja iebildumus, ka aizsargvairogs rīkojumā ir nodēvēts par skolas inventāru. Tiesas ieskatā, no rīkojuma satura ir saprotams, ka šis vairogs ir skolas īpašums un tā definēšanai (piederības noteikšanai pie noteiktas mantisko vērtību grupas) nav būtiskas nozīmes.

Tā kā DL 90.pants runā par noteikta soda piemērošanu, taču nedod nekāda veida priekšnosacījumus, kas būtu darba devējam jāpiemēro izvēloties noteiktu soda veidu, tiesa, lai izvērtētu piemērota soda- rājiena pamatotību, vadās no vispārējiem tiesību principiem, kas regulē soda uzlikšanu, un tieši, vērtē vai sods ir samērīgs pret izdarīto pārkāpumu (tā smagumu, radītiem zaudējumiem), vai ir ņemta vērā pārkāpēja personība un subjektīvā attieksme pret savu rīcību, un citi apstākļi. Tiesas ieskatā, atbildētājs, piemērojot prasītājam smagāko no DL 90.pantā norādītiem disciplinārsodiem- rājienu, ir ņēmis vērā uzskaitītos apsvērumus. Prasītāja rīcība atbildētājam ir radījusi materiālus zaudējumus. Prasītājs kategoriski noliedz, ka būtu rīkojies kādā veidā prettiesiski. Tiesa nevar konstatēt, ka piemērotais sods būtu nesamērīgs pret izdarīto pārkāpumu.

**Rezolutīvā daļa**

Tiesa, vadoties no CPL 190., 193. pantiem, nosprieda:

Pilnībā noraidīt /pers. B/ prasību pret Valmieras Valsts ģimnāziju par darba devēja rīkojuma atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Valmieras rajona tiesā.

Pilna tiesas sprieduma sastādīšanas datums - 2015.gada 6.janvāris.

Tiesnesis: J.Grīnbergs